

Svensk författningssamling

Lag om grupptalan till skydd för konsumenters kollektiva intressen

SFS 2023:730

Publicerad
den 2 december 2023

Utfärdad den 30 november 2023

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs² följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag tillämpas i fråga om grupptalan till skydd för konsumenters kollektiva intressen i domstolar eller vid förvaltningsmyndigheter avseende överträdelser av

– bestämmelser i förordningar som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 av den 25 november 2020 om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen och om upphävande av direktiv 2009/22/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022, och bestämmelser som kompletterar dessa, och

– bestämmelser som genomför direktiv som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022.

Lagen tillämpas också i fråga om godkännande av enheter för att väcka sådan grupptalan.

Uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

– *gränsöverskridande grupptalan*: en grupptalan som väcks av en godkänd enhet i en annan EU-medlemsstat än den där den godkända enheten har godkänts,

– *inhemsk grupptalan*: en grupptalan som väcks i Sverige av en enhet som har godkänts här,

– *konsument*: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

– *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

– *åtgärd för gottgörelse*: en åtgärd som innebär att en näringsidkare tillhandahåller berörda konsumenter skadestånd, hävning av avtal, avhjälpande, prisavdrag, omleverans eller en liknande åtgärd som syftar till att kompensera för en överträdelse.

¹ Prop. 2022/23:136, bet. 2023/24:CU4, rskr. 2023/24:35.

² Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 av den 25 november 2020 om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen och om upphävande av direktiv 2009/22/EG.

Beslutande myndighet

3 § Den myndighet som regeringen bestämmer prövar frågor om godkännande av enheter enligt denna lag. Detta gäller dock inte beslut att utse en förvaltningsmyndighet enligt 9 §.

Förutsättningar för godkännande

4 § En svensk juridisk person ska efter ansökan godkännas som enhet för väckande av grupptalan enligt denna lag under förutsättning att den

1. bedriver verksamhet riktad till allmänheten i syfte att skydda konsumenters intressen och har bedrivit sådan verksamhet under minst tolv månader före ansökan,

2. inte är vinstdrivande,

3. inte är föremål för något insolvensförfarande eller har förklarats insolvent,

4. är oberoende och inte påverkas av andra än konsumenter och har regler för sin verksamhet som förebygger såväl inflytande från andra som intressekonflikter, och

5. offentliggör klar och begriplig information genom att publicera informationen på sin webbplats eller på något motsvarande sätt om

– hur den uppfyller kriterierna för godkännande i 1–4,

– hur den finansieras,

– sin organisations-, lednings- och medlemsskapsstruktur, och

– sin verksamhet och dess syfte.

Godkännandet får avse gränsöverskridande eller inhemsk grupptalan eller båda. Om syftet med den juridiska personens verksamhet är begränsat ska godkännandet begränsas på motsvarande sätt.

Ansökans innehåll

5 § En ansökan om godkännande ska ges in till den beslutande myndigheten och innehålla sådan information som visar att sökanden uppfyller förutsättningarna i 4 §. Av ansökan ska det framgå om enheten ansöker om att godkännas som enhet för gränsöverskridande eller inhemsk grupptalan eller båda.

Skylldighet att informera om ändrade förhållanden

6 § Om de förhållanden som har legat till grund för ett beslut att godkänna en enhet ändras, ska den godkända enheten omedelbart underrätta den beslutande myndigheten.

Prövning av ett lämnat godkännande

7 § Den beslutande myndigheten ska vart femte år pröva om ett godkännande ska fortsätta att gälla.

En prövning av ett godkännande ska också göras om det framkommer uppgifter som ger skäl att anta att en godkänd enhet inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande.

På begäran av den beslutande myndigheten ska en godkänd enhet ge in de uppgifter som behövs för prövningen av om ett godkännande ska fortsätta att gälla. Om den godkända enheten inte lämnar de uppgifter som begärts, får den beslutande myndigheten förelägga enheten att fullgöra sin skyldighet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

8 § Den beslutande myndigheten ska återkalla ett godkännande av en enhet om förutsättningarna för ett godkännande inte längre är uppfyllda, om inte en återkallelse är uppenbart olämplig.

Beslut att utse en förvaltningsmyndighet

9 § Regeringen får utse en förvaltningsmyndighet till en godkänd enhet för väckande av grupptalan om en åtgärd för gottgörelse. Bestämmelserna i 4–8 §§ tillämpas inte i fråga om en sådan enhet.

Förteckning över godkända enheter

10 § Den beslutande myndigheten ska föra en förteckning över de enheter som har godkänts som enheter för väckande av grupptalan enligt denna lag. Förteckningen ska publiceras på myndighetens webbplats.

Nationell kontaktpunkt

11 § Den beslutande myndigheten ska vara nationell kontaktpunkt enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828.

Anmälan till Europeiska kommissionen

12 § Den beslutande myndigheten ska anmäla vilka enheter som är godkända som enheter för väckande av gränsöverskridande grupptalan till Europeiska kommissionen.

13 § Om ett godkännande att väcka gränsöverskridande grupptalan återkallas ska den beslutande myndigheten genast anmäla det till Europeiska kommissionen. Kommissionen ska därefter underrättas så snart ett beslut om återkallelse har fått laga kraft.

Även när regeringen beslutar att en förvaltningsmyndighet inte längre ska vara godkänd enhet för väckande av gränsöverskridande grupptalan ska det anmälas till kommissionen.

Överklagande av den beslutande myndighetens beslut

14 § Beslut enligt 4 § om godkännande av en enhet, föreläggande enligt 7 § som har förenats med vite, beslut enligt 8 § om återkallelse av ett godkännande och föreläggande enligt 17 § som har förenats med vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Talerätt för godkända enheter

15 § En enhet som finns upptagen i Europeiska kommissionens förteckning över godkända enheter för gränsöverskridande grupptalan har rätt att väcka en grupptalan enligt 18, 19 eller 22 § i Sverige. Talerätten omfattar inte en talan som ligger utanför syftet med den godkända enhetens verksamhet.

Vad som sägs i första stycket gäller också en godkänd enhet för inhemsk grupptalan som finns upptagen i den beslutande myndighetens förteckning enligt 10 §.

16 § Om det finns anledning att misstänka att en enhet som har väckt grupptalan enligt denna lag inte uppfyller kriterierna för godkännande, ska domstolen eller förvaltningsmyndigheten hos vilken en grupptalan har

väckts kontakta den nationella kontaktpunkten i den medlemsstat som har godkänt enheten för en bedömning av frågan.

SFS 2023:730

Godkända enheters informationsskyldighet om en grupptalan

17 § En godkänd enhet ska på sin webbplats, eller på något motsvarande sätt, informera om en grupptalan som enheten avser att väcka, om en pågående grupptalan och om resultatet av en grupptalan.

Om den godkända enheten inte uppfyller informationsskyldigheten får den beslutande myndigheten förelägga enheten att fullgöra sin skyldighet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Grupptalan om en åtgärd för förbudsföreläggande

Grupptalan vid förvaltningsmyndighet

18 § En godkänd enhet får ansöka hos en förvaltningsmyndighet om en åtgärd som innebär att en näringsidkare ska upphöra med eller förbjudas att fortsätta med en överträdelse som omfattas av 1 §. Det gäller dock bara åtgärder som överklagas till en förvaltningsdomstol eller mark- och miljödomstol. Myndigheten är endast skyldig att pröva ansökningar om åtgärder som myndigheten har befogenhet att besluta om.

Grupptalan vid domstol

19 § En godkänd enhet får väcka talan i domstol om en åtgärd som innebär att en näringsidkare

1. förbjuds att fortsätta med en överträdelse, åläggs att lämna information eller åläggs att tillhandahålla tekniska hjälpmedel till konsumenter med stöd av lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486),

2. åläggs att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen (2010:696) vid överträdelse av bestämmelser om produktplacering, sponsring och reklam i tv-sändning, beställ-tv och på videodelningsplattformar, eller

3. förpliktas att betala vite vid en överträdelse av ett beslut enligt 1.

En talan enligt första stycket 1 och 3 väcks vid Patent- och marknadsdomstolen. En talan enligt första stycket 2 väcks vid Förvaltningsrätten i Stockholm.

En talan om utdömande av vite enligt första stycket 3 får föras av den som har fört talan om åtgärden eller av Konsumentombudsmannen.

Preskription

20 § En preskriptionstid som löper när en grupptalan om en åtgärd enligt 18 § eller 19 § första stycket 1 inleds, och som rör en fordran som grundar sig på den överträdelse som talan avser, löper ut tidigast en månad efter att grupptalan har avslutats genom ett avgörande som har fått laga kraft.

Information om ett avgörande

21 § På yrkande av den godkända enheten får domstolen eller förvaltningsmyndigheten, när en talan förs om en åtgärd enligt 18 eller 19 §, besluta att den som åtgärden riktas mot på egen bekostnad ska vidta lämpliga åtgärder för att sprida information om ett slutligt avgörande i målet eller ärendet. Av beslutet ska det framgå på vilket sätt och inom vilken tid informationen ska lämnas.

Ett sådant beslut får förenas med vite.

SFS 2023:730

En talan om utdömande av vite får föras av den godkända enhet som har fört talan om åtgärden.

Grupptalan om en åtgärd för gottgörelse

Grupptalan vid domstol

22 § En grupptalan vid domstol om en åtgärd för gottgörelse enligt denna lag får avse

1. anspråk som kan tas upp av allmän domstol enligt reglerna i rättegångsbalken om tvistemål, eller

2. skadeståndsanspråk enligt 37 § marknadsföringslagen (2008:486) som prövas av Patent- och marknadsdomstolen.

Vid en grupptalan enligt första stycket tillämpas lagen (2002:599) om grupprättegång med undantag för 4–7 §§, 8 § 5, 21 och 22 §§.

Finansiering av en grupptalan

23 § Om en grupptalan om en åtgärd för gottgörelse finansieras av en tredje part får en godkänd enhet som villkor för att en gruppmedlem ska omfattas av grupptalan föreskriva att en andel av vad gruppmedlemmen har tillerkänts i processen ska tillfalla finansiären. Villkoret ska anges i underrättelsen till gruppmedlemmarna enligt 13 § lagen (2002:599) om grupprättegång.

24 § En grupptalan om en åtgärd för gottgörelse får inte finansieras av en konkurrent till svaranden eller av någon som är beroende av svaranden. En tredje part som finansierar en sådan grupptalan får inte påverka de processuella beslut som den godkända enheten fattar på ett sätt som skadar gruppmedlemmarnas gemensamma intressen.

25 § Om det finns anledning att misstänka att en tredje part finansierar eller påverkar en grupptalan i strid med 24 § ska domstolen förelägga den godkända enheten att redovisa hur talan har finansierats och om någon ändring har gjorts avseende finansieringen.

Om en grupptalan har finansierats eller påverkats i strid med 24 §, och den godkända enheten efter ett föreläggande inte vidtar tillräckliga åtgärder för att förändra finansieringen, har den godkända enheten inte längre talerätt enligt 15 §. Talerätten kvarstår dock om domstolen med hänsyn till gruppmedlemmarnas och svarandens intressen bedömer att det är lämpligt att processen fortsätter.

Återkallelse av godkännande under pågående grupptalan

26 § Om den beslutande myndigheten återkallar ett godkännande av en enhet under en pågående grupptalan om en åtgärd för gottgörelse, eller om den godkända enheten förlorar sin talerätt enligt 25 §, kan rätten utse en annan godkänd enhet att föra talan vid domstolen.

Om någon ny godkänd enhet inte utses, och om talan inte kan föras med stöd av annan lag, ska grupptalan avvisas.

Anspråk på och utbetalning av medel

27 § Om en grupptalan om en åtgärd för gottgörelse har bifallits genom att ett belopp har tillerkänts gruppen med den godkända enheten som företrädare för gruppen, får den godkända enheten bestämma en tidsfrist inom

vilken var och en av gruppmedlemmarna kan göra anspråk på de medel som medlemmen har rätt till.

Tidsfristen får inte vara kortare än tre månader och ska löpa från den dag den godkända enheten informerar gruppmedlemmen om att en utbetalning är aktuell och begär in de uppgifter som behövs för att betala ut medlen. En gruppmedlem som inte har gjort något anspråk inom tidsfristen förlorar sin rätt till medlen.

28 § Medel som en gruppmedlem inte har gjort anspråk på enligt 27 § ska fördelas mellan övriga gruppmedlemmar, om utbetalningen kan ske i samband med att det belopp som en gruppmedlem har rätt till enligt domen betalas ut. Om så inte kan ske ska sådana medel fördelas mellan övriga gruppmedlemmar endast om beloppet uppgår till minst 100 kronor per gruppmedlem. I annat fall ska medlen tillfalla den godkända enheten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer.
 3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande om talan har väckts före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

ULF KRISTERSSON

ERIK SLOTTNER
(Finansdepartementet)